

7 Polska i Polacy pod okupacją niemiecką

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką.

Uczeń:

- 1) przedstawia prawnoustrojowe regulacje okupacyjnych władz dotyczące terytorium państwa polskiego i zamieszkującej tam ludności;
- 2) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce;
- 3) wymienia i charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, niemiecki obóz dla polskich dzieci w Łodzi, Ponary, Katyń, Miednoje, Charków);
- 4) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności polskiej oraz jej planowanego wyniszczenia, z uwzględnieniem powstania na Zamojszczyźnie;
- 6) charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów oraz wymienia przykłady heroizmu Polaków, w tym Witolda Pileckiego i Maksymiliana Marii Kolbego; podaje przykłady kolaboracji z Niemcami i Sowietami;
- 7) charakteryzuje sytuację dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką oraz wskazuje przykłady patriotycznych postaw młodzieży (np. udział w konspiracyjnym harcerstwie);
- 8) omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie:
 - 9) Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 8 X 1939, 12 X 1939, 6 XI 1939, 4 VII 1941
- postacie: Hansa Franka, Witolda Pileckiego, Maksymiliana Marii Kolbego, arcybiskupa Adama Stefana Sapiehy, Juliusza Bursche
- działania podejmowane przez Niemców wobec ludności polskiej
- działania podejmowane przez Gestapo i SS

ROZUMIE

- pojęcia: Generalne Gubernatorstwo, Generalny Plan Wschodni, czarny rynek, łapanki, Volkslista, akcja AB, Gestapo, SS
- sytuację ludności polskiej na ziemiach włączonych do III Rzeszy oraz w Generalnym Gubernatorstwie

- przyczyny likwidacji polskich elit oraz niszczenia polskiej kultury
- powód pacyfikacji Zamojszczyzny

POTRAFI

- wskazać na mapie ziemie polskie wcielone do III Rzeszy i Generalne Gubernatorstwo
- omówić ograniczenia wprowadzone przez Niemców na ziemiach polskich
- przedstawić przejawy represji i terroru niemieckiego
- wskazać na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady
- omówić sytuację więźniów w obozach koncentracyjnych
- przedstawić politykę Niemców w stosunku do Ukraińców i górali oraz Kościołów katolickiego i ewangelickiego

Materiał realizowany na pierwszej i drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji (*Dowień się, jak wyglądało życie mieszkańców Polski pod okupacją niemiecką*).

II. ROZWINIĘCIE

Uczniowie oglądają mapę w podręczniku (m10, s. 89), a następnie odpowiadają na pytania:

- ▶ Jaki był los ziem polskich w październiku 1939 r.?
- ▶ Jaki obszar w 1941 r. został włączony do III Rzeszy, a jaki do Generalnego Gubernatorstwa?

Zadajemy kolejne pytanie:

- ▶ W wyniku jakiego wydarzenia część ziem polskich w 1941 r. została włączona do III Rzeszy oraz do Generalnego Gubernatorstwa?

Wskazujemy uczniom, że na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie sytuacja Polaków była inna.

Uczniowie dobierają się w pary, dostają karty pracy – po jednym z dwóch zadań (1 lub 2) do rozwiązania. ▶

Gdy skończą, analizujemy sytuację ludności polskiej na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie, omawiając kolejno zagadnienia podane w tabelach.

Następnie prosimy o zapoznanie się z treścią materiałów źródłowych (m2 i m3, s. 83) i zadajemy pytanie:

- ▶ Jakie ograniczenia zostały wprowadzone przez Niemców?

W dalszej części lekcji dzielimy klasę na grupy, przekazujemy im instrukcje ▶ i udostępniamy link do strony internetowej z zebranymi materiałami *Polska i Polacy pod okupacją niemiecką*. ▶

Grupa I

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację ludności polskiej pod

okupacją niemiecką. Zajmijcie się kwestią polskich elit (Jak Niemcy postępowali z inteligencją, działaczami społecznymi czy oficerami Wojska Polskiego? Jaki był cel tego działania?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziałów *Ziemie polskie włączone do Rzeszy i niemiecka polityka unifikacji* oraz *Likwidacja polskich elit* (s. 80–81 i 84).

Grupa II

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką. W swojej relacji zwróćcie uwagę na niszczenie polskiej kultury (W jaki sposób dochodziło do niszczenia polskiej kultury? Co robiono z dziełami sztuki? Jaki był cel tych działań?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziałów *Niszczenie kultury polskiej* (s. 84–85) oraz *Prześladowanie Kościołów katolickiego i ewangelickiego* (s. 90), a także wybranych materiałów dostępnych na stronie internetowej wskazanej przez nauczyciela.

Grupa III

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką. Zajmijcie się kwestią obozów koncentracyjnych i obozów zagłady (Jaka jest różnica między nimi? Jak wyglądała sytuacja więźniów w obozach? Kim był Witold Pilecki?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziału *Obozy koncentracyjne i obozy zagłady* (s. 84–85).

Grupa IV

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację ludności polskiej pod okupacją niemiecką. Omówcie kwestię germanizowania dzieci.

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziału *Ziemie polskie włączone do Rzeszy i niemiecka polityka unifikacji* (s. 80–81), *Obóz dla dzieci w Łodzi* (s. 87–88) oraz *Pacyfikacja Zamojszczyzny* (s. 88). Możecie skorzystać także z materiałów udostępnionych w Internecie przez nauczyciela.

Grupa V

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację ludności polskiej pod okupacją niemiecką. Omówcie kwestię pacyfikację Zamojszczyzny.

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziału *Pacyfikacja Zamojszczyzny* (s. 88) oraz wybranych materiałów dostępnych na stronie internetowej wskazanej przez nauczyciela.

Grupa VI

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką. Zajmijcie się kwestią postępowania Niemców wobec mniejszości narodowych oraz Kościołów katolickiego i ewangelickiego (Jakie represje stosowały okupacyjne władze niemieckie i sowiecie wobec kleru i duchownych ewangelickich? Kim byli Adam Stefan Sapieha oraz Maksymilian Maria Kolbe?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziałów *Polityka Niemców w stosunku do mniejszości narodowych* (s. 88–89) *Prześladowanie Kościołów katolickiego i ewangelickiego* (s. 90) oraz wybranych materiałów dostępnych na stronie internetowej wskazanej przez nauczyciela.

Na drugiej godzinie lekcyjnej grupy przedstawiają kolejno efekty swojej pracy.

Na koniec zadajemy uczniom pytanie:

► Jaki był cel polityki okupacyjnej Niemców względem ludności żyjącej na ziemiach polskich?

III. PODSUMOWANIE

Prosimy uczniów o przypomnienie, czym jest miejsce pamięci. Podsumowujemy wypowiedzi uczniów, a następnie polecamy wirtualne zwiedzanie Muzeum Auschwitz-Birkenau. ► Wskazujemy zakładkę Auschwitz I – zachęcamy do podążania za strzałką i czytanie pojawiających się opisów na kolejnych stronach.

METODY KONTROLI

Uczniowie rozwiązują zadania w karcie pracy. ►

PRACA DOMOWA

Zapoznaj się z treścią materiału źródłowego (m1, s. 81) i wykonaj pisemnie polecenie 2.